

Répási Krisztián

A Fidesz európai romapolitikája

Az elmúlt öt évben az EPP-ED keretében megalakult roma-integrációs munkacsoport, illetve a későbbiekben Járóka Livia képviselőasszony személyes munkássága volt hivatott képviselni a Fidesz európai cigánysággal kapcsolatos felemás eredményt hozó politikáját.

A 2004 októberében Orbán Viktor kezdeményezésére összehívott, egyéves fennállásra tervezett néppárti munkacsoport azzal a céllal alakult meg, hogy konkrét terveket dolgozzon ki arra, miként lehetne az EU-bizottság adta kereteken belül, a meglévő programok, pénzeszközök jobb felhasználásával segíteni a romák helyzetének javítását.

A Roma Munkacsoport tevékenységének kiindulópontja az Európai Bizottság 2004. november 22-én kiadott jelentés tekinthető, ami a kibővült Európában élő romák helyzetéről szól, akik az Unió kibővítésével az EU legnagyobb kisebbségévé váltak.¹ A riport többek között az oktatás, a foglalkoztatás, a lakhatás, valamint az egészségügy területére összpontosítva elemzi a romák körülményeit, javaslatokat tartalmazva az EU-s és nemzeti szinten történő diszkrimináció elleni hatásosabb küzdelemhez.

Az alig egy hónappal korábban megalakult munkacsoport, a fentiek tükrében kezdte meg tevékenységét, melynek kézzel fogható eredményei az Európai Néppárt által kiadott hivatalos állásfoglalásokban ragadhatóak meg. Az első, a 2005 áprilisában létrejött közös határozat tulajdonképpen ugyanazokra a problémákra világít rá, amikre a fél évvel korábban kiadott EB-riport is: felhívja a figyelmet az európai cigányság súlyos problémáira, mint például a kirekesztettségre, a cigányok körében jelen lévő szegénységre és a rendkívül magas

¹ Megközelítőleg 12-15 millió fő Európában

munkanélküliségre, az oktatáshoz, illetve az egészségügyi szolgáltatásokhoz való korlátozott hozzáférésre, valamint a bizonytalan jogi helyzetre, ugyanis a roma kisebbséget nem minden tagállamban és tagjelölt országban tekintik nemzeti, etnikai kisebbségnek. Járóka Livia több javaslata is bekerült a néppárti határozatba, úgymint a jogi téren történő speciális intézkedések meghozatala, valamint az egészségügy és az oktatás területén jelentkező szegregáció megszüntetését célzó hosszú távú programok kidolgozása. Az EP történetének első közös Roma Határozata továbbá felszólítja a Bizottságot, hogy a tagjelölt országokat ösztönözze az emberi és kisebbségi jogok fokozottabb védelmére.

Az EPP-ED romákat érintő következő állásfoglalására a Néppárt 2006. március 30-31-i római kongresszusán került sor, amelynek hivatkozási alapját a Roma Munkacsoport által kidolgozott „A romák oktatási és foglalkoztatási helyzete az Európai Unióban” című program adta. A program amellet, hogy szorgalmazza többek között a romák alacsony színvonalú és elkülönített oktatásának felszámolását, a roma gyerekek korai lemorzsolódásának megelőzését, ösztönzi a roma kultúra és történelem megjelenítését a nemzeti iskolai tantervekben, valamint javasolja egy brüsszeli székhelyű roma információs központ felállítását, mely az Európai Néppárt szakmai bázisául szolgálna. Ezen kívül központi célkitűzésként határozza meg a romák a közszférában és magánszférában történő foglalkoztatottságának növelését, valamint vállalkozásaik támogatását is.

Szembetűnő, hogy a kongresszus után a híradásokban és a közleményekben lényegesen kevesebb szó esett a hivatalosan Orbán Viktor vezette munkacsoport tevékenységéről, annak ellenére, hogy egy 2007. november 29-ei keltezésű hír szerint roma-integrációs munkacsoport által futtatott nemzetközi gyakornoki program keretében addigra már több mint harminc fiatal roma értelmiségi szerezhette szakmai tapasztalatot az Európai Parlamentben. Ezzel párhuzamosan viszont egyre többet lehetett olvasni a fokozatosan előtérbe kerülő Járóka Livia munkájáról, önálló kezdeményezéseiről, aki az elmúlt 3 évben elsősorban az Európai Parlament Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottságán belül dolgozott ki több javaslatot a romák diszkriminációja ellen. Ezek közül a 2006. május 8-án az Európai Parlament által elfogadott roma nőjogi jelentést, valamint Gurmai Zita „*A nők helyzete a Balkánon*” című jelentéséhez benyújtott és 2008 novemberében elfogadott módosító indítványt emelhetjük ki. Mindkét

dokumentum egyrészt feltérképezi roma nők kiszolgáltatottságát (sterilizáció, emberkereskedelem), valamint a munka, az egészségügy és az oktatás területén tapasztalható, diszkriminációt, másrészt felszólítja az Európai Uniót, illetve a tagjelölt balkáni országokat, hogy hatékony stratégia révén biztosítsák a romákat érő megkülönböztetés és előítélet valamennyi formájának megszüntetését.

Ezenfelül képviselőasszony több konferencián, illetve szakmai megbeszélésen követelte a rasszizmus, különösképpen a romák kirekesztése elleni fellépést, hangsúlyozva egy egységes európai roma stratégia kidolgozását, ami az Európai Néppárt 2008-ban kiadott állásfoglalásában is szerepel.

Egyértelmű, hogy a Fidesz európai uniós romapolitikájának hajtómotorja az a Járóka Livia, aki már a Roma Munkacsoporton belül is koordinátori szerepet vállalt, később pedig egy személyben testesítette meg a Fidesz európai romapolitikáját. Ugyanakkor nem világos, hogy az eredetileg is csak egy évre tervezett munkacsoport a Néppárt 2006-os kongresszusa után befejezettnek nyilvánította-e tevékenységét, vagy pedig a munkacsoport valamilyen formában továbbra is segítette Járóka Livia munkáját.

Ha megfigyeljük, hogy az európai cigánység diszkriminációjával kapcsolatosan milyen kérdések merültek fel a Roma Munkacsoport megalakulása óta, észrevehetjük, hogy minden évben gyakorlatilag ugyanazon problémák megoldására történt valamiféle felszólítás. Egyszóval, 2004 decembere óta a helyzet lényegében nem változott, a romákat érintő problémák megoldásának a terén a különböző állásfogások ellenére nem született számot tevő előrelépés, ezért úgy tűnik, hogy a szegregáció ellen küzdő EP-képviselők munkája kevésnek bizonyult. Mégis, annyit mindenképpen sikerült elérni, hogy az elmúlt öt évben az uniós politika figyelme egyre inkább a romák felé fordult, és előreláthatólag két éven belül elnyeri végső formáját az oly sokat követelt európai romákat érintő, az Európai Bizottság által kidolgozott gazdasági és pénzügyi vonzattal is rendelkező közös cselekvési terv. A folyamat elindításában pedig Járóka Líviának – a többi ezen a területen dolgozó EP-képviselővel egyetemben – vitathatatlan érdemei voltak.

Összegezvén a leírtakat, a 2004 és 2009 közötti európai parlamenti ciklusra vonatkozóan a Fidesz európai uniós romapolitikájának megjelenítője elsősorban Járóka Livia képviselőasszony volt. Járóka az Orbán Viktor irányítása alatt álló néppárti roma-integrációs munkacsoport keretében folytatott kezdeti ténykedésének, valamint a későbbiekben benyújtott önálló indítványainak és javaslatainak köszönhetően az EPP-ED három állásfoglalást adott ki az európai cigányságot érintően, elősegítve azt, hogy az Unió figyelme mindinkább a 12-15 millió főt számláló kisebbség gondjai felé forduljon. Bár az eddigi eredmények gyakorlati haszna csekélynek mondható, azonban a kialakulófélben lévő európai roma stratégia életre hívásában a romák felzárkóztatásáért dolgozó európai parlamenti képviselőknek, köztük Járóka Líviának jelentős szerepe volt.

Felhasznált források

- A romák helyzete a kibővült Európában – az Európai Bizottság jelentése: <http://www.romaweb.hu/romaweb/index.jsp?p=hir&sp=view&tema=2&id=2380>
- Megszületett az Európai Parlament első Roma Határozata: <http://www.jarokalivia.hu/hu/cikk/30/>
- Brüsszeli jelentés a roma nők helyzetéről: <http://www.jarokalivia.hu/hu/cikk/10/>
- A roma nők szociális helyzete: <http://www.jarokalivia.hu/hu/cikk/176/>
- Járóka Livia jelentése: a roma nők helyzete az EU-ban: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IM-PRESS+20060531IPR08614+0+DOC+XML+V0//HU>
- Kisebbségek a munkaerő-piacon: <http://fidesz.hu/index.php?Cikk=104324>
- Megtartotta első ülését az Európai Néppárt roma-integrációs munkacsoportja: <http://www.jarokalivia.hu/hu/cikk/29/>
- Nemzetközi roma konferencia kezdődött Budapesten: http://hvg.hu/itthon/20080712_roma_konferencia_budapest.aspx

- Minden idők legnagyobb romakonferenciája Brüsszelben:
<http://hvg.hu/vilag/20051208romakonferencia.aspx>
- Az Európai Néppárt Európai Demokraták magyar néppárti delegációjának tevékenysége 2004-2008: http://fidesz-eu.hu/galeria/File/enp_beszamolo.pdf
- Uniós romastratégiát akar az EP: <http://www.fidesz.hu/index.php?Cikk=107607>
- Járóka a Fidelitas „választási piknikjén”: <http://www.jarokalivia.hu/hu/cikk/203/>
- Európai Roma Csúcstalálkozó lesz Brüsszelben:
<http://www.euractiv.hu/belugyek/hirek/europai-roma-csucstalalkozo-lesz-brusszelben>
- Járóka: a Fidesz is hibázott romaügyben:
http://www.fn.hu/belfold/20090305/jaroka_fidesz_is_hibazott/?action=nyomtat
- Jelentés a romák szociális helyzetéről és munkaerő-piaci hozzáférésük javításáról az EU-ban: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A6-2009-0038+0+DOC+XML+V0//HU>
- „A biztosok alapjogi kollégiuma felügyelje a romastratégiát”:
<http://www.fidesz.hu/index.php?Cikk=104071>
- A Fidesz európai választási programja (2009):
http://fidesz.hu/download/program2009_magyar.pdf